

Батлав:

Д.Батболд, Дэлхийн байгаль хамгаалах сан (WWF)-гийн
Монгол дахь хөтөлбөрийн газрын захирал

2019 оны 4 дүгээр сарын 19 өдөр
Улаанбаатар хот

ДЭЛХИЙН БАЙГАЛЬ ХАМГААЛАХ САНГИЙН ХҮҮХДИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫГ ХАНГАХ ёСЗҮЙН ЖУРАМ

Дэлхийн байгаль хамгаалах сан (WWF)-гийн Монгол дахь хөтөлбөрийн газар нь эко клуб болон байгаль хамгаалах сайн дурын үйл ажиллагаа гэх мэт олон талт арга хэмжээний хүрээнд хүүхдийг оролцуулсан арга хэмжээг зохион байгуулаж, хамтран ажилладаг. Ингэснээр байгаль дэлхийгээ хайллан хамгаалах ирээдүйн иргэнийг бэлтгэхэд хувь нэмрээ оруулж байна. Хүүхдийн оролцоог хангахдаа тэдний аюулгүй байдлыг хангах, хамгаалах нь бидний хувьд нэн чухал.

Хүүхэд: 18 хүртэлх наасны бүх хүнийг хүүхэд гэж үзнэ.

Хүүхдийн аюулгүй байдал: Дэлхийн байгаль хамгаалах сан (WWF)-гийн Монгол дахь хөтөлбөрийн газар нь үйл ажиллагаа, хөтөлбөр, төлөвлөлтийн бүхий л үйл ажиллагаа нь хүүхдэд ээлтэй байж, хүүхдийн аюулгүй байдлыг хангана.

Хүүхэдтэй зүй бус харьцах: Хүүхдийн төрөлхийн болон хуулиар тогтоосон эрхээ эдлэх хэрэгцээг хязгаарлаж, өөрийгөө буюу бусдыг хүндэтгэдэг бие хүн болж төлөвших, хөгжихөд нь саад болсон сэтгэл зүйгээр, биений хүчээр, бэлгийн харилцаагаар, уг хэлээр, ул хайхарч шоовдорлох замаар сэтгэл санаа, бие махбодод хор нелөө, гэмтэл учруулж болохуйц, эсвэл учруулсан аливаа үйлдлийг хэлнэ¹.

Тиймээс Дэлхийн байгаль хамгаалах сан (WWF)-гийн Монгол дахь хөтөлбөрийн газрын ажилтанууд, сайн дурын ажилтнууд бид хүүхдийн оролцоог хангасан аливаа үйл ажиллагааг зохион байгуулахдаа аюулгүй байдлыг хангаж, хүүхдийн эрхэд суурилсан үйл ажиллагаа, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

Бидэнтэй хамтрагч хүүхэд, өсвөр үеийнхэн зүй бус харьцаа, бэлгийн мөлжлөг, осол гэмтэл, бусад ямар нэг хор хөнөөл үзүүлэхүйц санаатай хийгээд санамсаргүй зөрчил, үйлдлээс бүрэн хамгаалуулах ёстай. Хүүхдийн аюулгүй байдлыг хангах журам нь Дэлхийн байгаль хамгаалах сан (WWF)-гийн Монгол дахь хөтөлбөрийн газрын ажилтнууд, хамтрагчид мөн хүүхдүүдийг зохисгүй зан байдал, аливаа хүчирхийллийн болон бусад эрсдэлт нөхцөл байдал, буруутгалаас хамгаалах зорилготой. Хүүхдийн төлөө Үндэсний зөвлөлөөс Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулж буй бүх байгууллагууд, хуулийн этгээд нь хүүхэд хамгааллын бодлогын жишиг баримт бичгийг² баримтлан ажиллахыг даалгасан ба хүүхдийн эрхийн тухай хууль, хүүхэд хамгааллын тухай хуулиар хүүхдийг нийгмийн бүхий л орчинд хүчирхийлэл дарамт, мөлжлөгөөс ангид байхыг зааж иргэн, байгууллагууд үүнийг даган мөрдөх, үйл ажиллагаагаа хүүхдийг эрсдэлд өртөхөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр зохион байгуулахыг үүрэгжүүлсэн.

ЗОРИЛТ: Дэлхийн байгаль хамгаалах сан (WWF)-гийн Монгол дахь хөтөлбөрийн газар нь үйл ажиллагаагаа явуулахдаа хүүхдийн аюулгүй байдлыг хангаж, хүүхэдтэй зүй бусаар харилцах, хүүхдийг эрсдэлт нөхцөлд орохоос урьдчилан сэргийлэх, хамгаалахад хуулиар хүлээсэн үүрэг, хариуцлагаа биелүүлж, хүүхдэд ээлтэй орчинг бүрдүүлэн ажиллана.

¹ С.Энхтуяа, Хүүхэд хамгааллын үндэс, УБ 2009, 28х

² Хүүхэд хамгааллын чиглэлээр баримтлах бодлого чиглэл батлах тухай 03 тоот тогтоол, 2018 оны 12 сарын 3-ны өдөр

Хүүхэд гэмт хэрэг, зөрчил, хүчирхийлэл, бие махбодийн шийтгэл, сэтгэл санааны дарамт, үл хайхрах байдал болон мөлжлөгийн аливаа хэлбэрээс нийгмийн бүх орчинд хамгаалагдах эрхтэй.
Хүүхдийн эрхийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйл (2016)

Хүүхдийн эрхийг хангах талаар иргэн, хуулийн этгээд хүүхдийн эрхийн эсрэг гэмт хэрэг, зөрчлийн талаар эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтанд мэдээлэх үүрэг хүлээнэ. Хүүхдийн эрхийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйл (2016)

ЁСЗҮЙН ЖУРМЫН ХУВЬД ДАРААХ ШААРДЛАГЫГ БИЕЛҮҮЛНЭ. ҮҮНД:

- Байгууллагатай холбоотой хүн бүр үүрэг хариуцлагаа бүрэн ухамсарлаж, хүүхэдтэй зүй бус харьцах, бэлгийн мөлжлөг үйлдэх асуудлыг таслан зогсоох, зохих арга хэмжээг авах үүрэгтэй.
- Байгууллагыг төлөөлж буй хүн бүр хүүхэдтэй зохих ёсоор харилцах, Дэлхийн байгаль хамгаалах сан (WWF)-гийн Монгол дахь хөтөлбөрийн газрын ажилтан болохын хувьд олж авсан итгэл, эрх мэдлээ хүүхэдтэй зүй бус харьцахад ашиглахгүй байх ёстой.
- Байгууллагыг төлөөлж буй хүн бүр манай байгууллагатай харилцаж, хамтарч буй хүүхдүүдэд аюулгүй орчин бүрдүүлэхэд идэвхи санаачилгатай ажиллана.
- Байгууллагаас хэрэгжүүлж буй бүхий л хөтөлбөр, үйл ажиллагаа, хүмүүнлэгийн тусlamжийн хөтөлбөрүүд нь хүүхдэд учирч болох эрсдэлүүдийг урьдчилан үнэлж, тэдгээрийг арилгахын тулд шаардлагатай бүхий л арга хэмжээг авна.
- Хүүхдийн аюулгүй байдлыг хангах талаар ажилтнуудын мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэх, хор нөлөөнөөс урьдчилан сэргийлэх, хүүхдийн аюулгүй байдалтай холбоотой асуудлыг мэдээлэх,

Ингэснээр Дэлхийн байгаль хамгаалах сан (WWF)-гийн Монгол дахь хөтөлбөрийн газар нь байгальд ээлтэй, хүүхдэд аюулгүй байгууллага болно.

ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ҮЙЛ ЯВЦ:

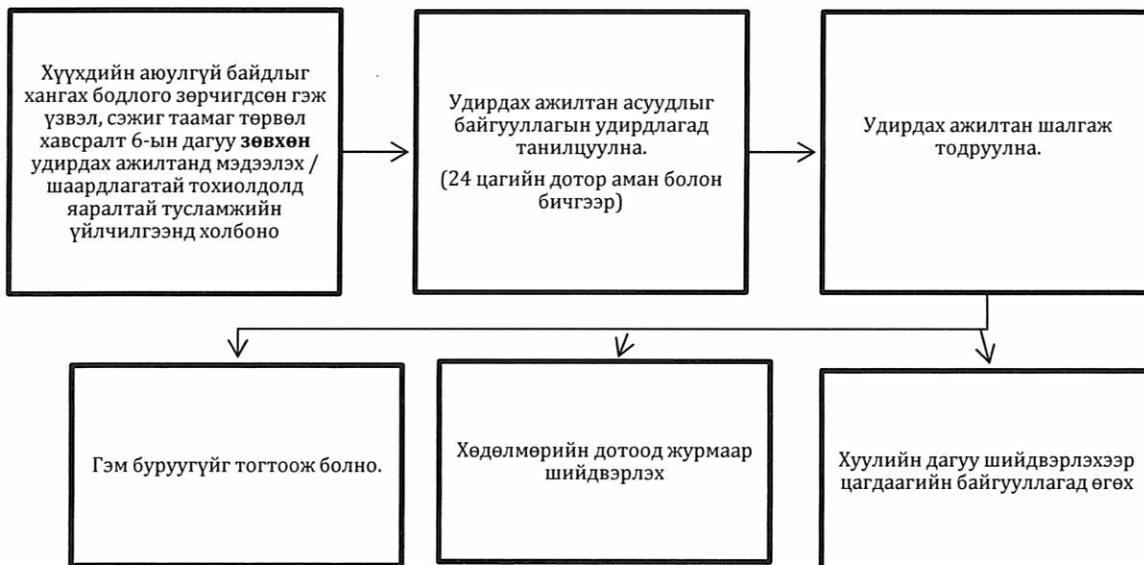
Байгууллага дотор хүүхдийн аюулгүй байдлыг хангахтай холбоотой зохион байгуулалтын асуудлыг хүүхэдтэй шууд болон шууд бусаар харьцаж байгаа бүх ажилтан, гэрээгээр ажиллагсад хариуцна. Бүх салбар, ажилтан өөрийн хүлээх үүрэг, хариуцлагаа сайтар ойлгох, энэхүү бодлого, ёсзүйн журамд заасан зохимжтой зан үйлийг мөрдөнө. Дэлхийн байгаль хамгаалах сан (WWF)-гийн Монгол дахь хөтөлбөрийн газрын ажилтны ёсзүйн дүрмийг (Хавсралт 1) сахин биелүүлэхээ баталгаажуулж гарын үсэг зурах ба эн нь хөдөлмөрийн гэрээнд хавсрагдана. Дэлхийн байгаль хамгаалах сан (WWF)-гийн Монгол дахь хөтөлбөрийн газартай хамтран ажиллаж буй, гэрээгээр ажил үүрэг гүйцэтгэж байгаа ажиллагсад мөн зохистой зан үйлийг мөрдөх ба Ёсзүйн журмыг (Хавсралт 2) даган биелүүлэхээ амлаж гарын үсэг зурах ба журмыг гэрээнд хавсрагана.

Дэлхийн байгаль хамгаалах сан (WWF)-гийн Монгол дахь хөтөлбөрийн газраас хэрэгжүүлж байгаа үйл ажиллагаа, хөтөлбөр, төслийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, хянах, үнэлэхдээ хүүхдийн аюулгүй байдлыг хангах талаас нь хянан үзэж, учирч болох эрсдэл, авч болох арга хэмжээг урьдчилан тооцно. Ингэхдээ Эцэг эх, асран хамгаалагчаас зөвшөөрөл авах маягтыг (Хавсралт 3) бөгленө. Хүүхэд оролцуулсан үйл ажиллагаа зохион байгуулахдаа эрсдэлийг урьдчилан тооцож үнэлгээ хийх маягтын (Хавсралт 4) дагуу үнэлж болзошгүй эрсдэлээс урьдчилан сэргийлнэ.

Үйл ажиллагаандaa хүүхэдтэй шууд болон шууд бусаар харьцах гэрээт ажилтнууд мөн ёсзүйн дүрмийг сахин биелүүлэхээ баталгаажуулж гарын үсэг зурах ба эн нь хөдөлмөрийн гэрээнд хавсрагдана. Хөдөө орон нутагт ажиллахдаа даган мөрдөх аюулгүйн журмыг (Хавсралт 5.1) болон жолоочийн мөрдөх зарчим (Хавсралт 5.2)-ыг бөглөж байгууллагын хүний нөөцийн ажилтанд өгнө. Ёсзүйн журамтай холбоотой ямар нэгэн асуудлыг захирлын тушаалаар (*яаралтай тохиолдолд аман захирамжаар*) томилогдсон хүүхдийн аюулгүй байдлыг хангах баг гардан ажиллана. Байгууллагын удирдах зөвлөл нь энэхүү ёсзүйн журамд заасны дагуу асуудлыг хэлэлцэж, эцсийн шийдвэрийг

гаргана. Ямар нэгэн байдлаар хүүхдийн аюулгүй байдлыг зөрчигдсөн, зөрчсөн байж болзошгүй сэжиг таамаг гарвал Хавсралт 6-ын дагуу мэдээллийн хуудсыг бөглөж, удирдах ажилтандаа мэдээлэх ба мэдээллийг хүлээн авсан удирдах ажилтан хуулийн болон байгууллагын дотоод журмын дагуу асуудлыг тодруулж, шийдвэрлэх үүргийг хүлээнэ.

Хэрэгжүүлэх үйл явцын зураглал:

ХАВСРАЛТ 1

**ДЭЛХИЙН БАЙГАЛЬ ХАМГААЛАХ САН (WWF)-ГИЙН МОНГОЛ ДАХЬ ХӨТӨЛБӨРИЙН
ГАЗРЫН АЖИЛТНЫ ЁСЗҮЙН ДҮРЭМ**

Дэлхийн байгаль хамгаалах сан (WWF)-гийн Монгол дахь хөтөлбөрийн газрын ажилтан би хүүхдийн оролцоог хангасан аливаа үйл ажиллагааг зохион байгуулахдаа аюулгүй байдлыг хангаж, дараах ёсзүйг дагаж ажиллана.

БИ ДАГАНА, САХИНА:

1. Би хүүхдийн аюулгүй байдлыг хангаж, гарч болох эрсдэлээс урьдчилан сэргийлж, үйл ажиллагаагаа төлөвлөнө, хэрэгжүүлнэ.
2. Хүүхэдтэй ажиллахдаа бусдад харагдахуйц байх орчинг бүрдүүлэн ажиллана.
3. Хүүхэд өөрийн чадах зүйлээ өөрөө хийхэд нь дэмжинэ, чадавхижуулна.
4. Бусад ажилтнуудыг хариуцлагажуулж, хүүхдийг хамгаалагдсан орчинг бий болгоно.
5. Аливаа санаа зовоосон асуудлыг нээлттэй ярилцах, хэлэлцэх соёлыг бий болгоно.
6. Хэрэв ажилтны ёсзүйн дүрэм зөрчигдсөн гэж үзвэл, сэжиглэвэл би мэдээллийн маягтын дагуу удирдах ажилтандаа мэдээлэх үүргийг гүйцэтгэнэ.

БИ ХИЙХГҮЙ:

1. Хүүхдийг цохих, зодох, хүч хэрэглэх, бие махбодын хувьд зүй бус харилцахгүй ба зүй бус эсвэл мөлжлөгийн шинжтэй байж болох харилцааг хүүхэдтэй тогтоохгүй.
2. Хүүхэдтэй бэлгийн харьцаа тогтоохгүй, бэлгийн дур сонирхлоо илэрхийлсэн, зохисгүй үйл хөдлөл гаргахгүй, үзүүлэхгүй.
3. Хүүхдийг аюулгүй байдлын хувьд болон хүчирхийллийн шинжтэй аливаа үйл ажиллагаанд оролцуулахгүй.
4. Хүүхдийг хууль бус, аюултай, хүчирхийллийн шинжтэй аливаа үйл ажиллагаанд оролцуулахгүй.
5. Би хүүхдээр насанд хүрээгүй хүнийг ажиллуулахыг хориглосон ажлын байрны жагсаалт³-д заасан ажил, хөдөлмөрийг хийлгэхгүй.
6. Хүүхдийг ялгаварлан гадуурхахгүй, бусад хүүхдээс онцгойлон харж үзэхгүй.
7. Хөтөлбөр, үйл ажиллагаанаас гадуур хүүхдүүдтэй хувийн холбоо харилцаа тогтоохгүй.
8. Онцгой нөхцөл гараагүй байхад эсвэл удирдах ажилтны зөвшөөрөлгүйгээр хүүхэдтэй хамт нэг өрөөнд хонохгүй.
9. Өөрийгөө ёсзүйн дүрмийг зөрчсөн гэх аливаа таамаг сэжигт өртөх нөхцөл байдлыг бий болгохгүй.

Ёсзүйн дүрмийг сахин биелүүлэхээ амласан: _____ / _____ / _____

Огноо:

³ Хөдөлмөрийн сайдын 2016 оны 02 дугаар сарын 08 -ны өдрийн дугаар А/36 дугаар тушаалын хавсралт, Насанд хүрээгүй хүнийг ажиллуулахыг хориглосон ажлын байрны жагсаалт үзэх

**ДЭЛХИЙН БАЙГАЛЬ ХАМГААЛАХ САН (WWF)-ГИЙН МОНГОЛ ДАХЬ ХӨТӨЛБӨРИЙН
ГАЗАРТАЙ ГЭРЭЭ БАЙГУУЛЖ АЖИЛ ҮҮРЭГ ГҮЙЦЭТГЭЖ БУЙ АЖИЛТНЫ
ЁСЗҮЙН ДҮРЭМ**

Дэлхийн байгаль хамгаалах сан (WWF)-гийн Монгол дахь хөтөлбөрийн газартай хамтран ажиллагч, ажилтан би хүүхдийн оролцуулсан аливаа үйл ажиллагааг зохион байгуулахдаа аюулгүй байдлыг хангаж, дараах ёсзүйг дагаж ажиллана.

БИ ДАГАНА, САХИНА:

1. Би хүүхдийн аюулгүй байдлыг хангаж, гарч болох эрсдэлээс урьдчилан сэргийлж, үйл ажиллагаагаа төлөвлөнө, хэрэгжүүлнэ.
2. Хүүхэдтэй ажиллахдаа бусдад харагдахуйц байх орчинг бүрдүүлэн ажиллана.
3. Хүүхэд өөрийн чадах зүйлээ өөрөө хийхэд нь дэмжинэ, чадавхижуулна.
4. Бусад ажилтнуудыг хариуцлагажуулж, хүүхдийг хамгаалагдсан орчинг бий болгоно.
5. Аливаа санаа зовоосон асуудлыг нээлттэй ярилцах, хэлэлцэх соёлыг бий болгоно.
6. Хэрэв ажилтны ёсзүйн дүрэм зөрчигдсөн гэж үзвэл, сэжиглэвэл би мэдээллийн маягтын дагуу удирдах ажилтандaa мэдээлэх үүргийг гүйцэтгэнэ.

БИ ХИЙХГҮЙ:

1. Хүүхдийг цохих, зодох, хүч хэрэглэх, бие махбодын хувьд зүй бус харилцахгүй ба зүй бус эсвэл мөлжлөгийн шинжтэй байж болох харилцааг хүүхэдтэй тогтоохгүй.
2. Хүүхэдтэй бэлгийн харьцаа тогтоохгүй, бэлгийн дур сонирхлоо илэрхийлсэн, зохисгүй үйл хөдлөл гаргах, үзүүлэхгүй.
3. Хүүхдийг аюулгүй байдлын хувьд болон хүчирхийллийн эрсдэлд оруулах ямар нэгэн үйлдэл, эс үйлдэл хийхгүй.
4. Хүүхдийг хууль бус, аюултай, хүчирхийллийн шинжтэй аливаа үйл ажиллагаанд оролцуулахгүй.
5. Би хүүхдээр насанд хүрээгүй хүнийг ажиллуулахыг хориглосон ажлын байрны жагсаалт⁴-д заасан ажил, хөдөлмөрийг хийлгэхгүй.
6. Хүүхдийг ялгаварлан гадуурхахгүй, бусдаас онцгойлон харж үзэхгүй.
7. Хөтөлбөр, үйл ажиллагаанаас гадуур хүүхдүүдтэй хувийн холбоо харилцаа тогтоохгүй.
8. Онцгой нөхцөл гараагүй байхад эсвэл удирдах ажилтны зөвшөөрөлгүйгээр хүүхэдтэй хамт нэг өрөөнд хонохгүй.
9. Өөрийгөө ёсзүйн дүрмийг зөрчсөн гэх аливаа таамаг сэжигт өртөх нөхцөл байдлыг бий болгохгүй.

Ёсзүйн дүрмийг сахин биелүүлэхээ амласан: _____ / _____ / _____

Огноо:

---

⁴ Хөдөлмөрийн сайдын 2016 оны 02 дугаар сарын 08 -ны өдрийн дугаар А/36 дугаар тушаалын хавсралт, Насанд хүрээгүй хүнийг ажиллуулахыг хориглосон ажлын байрны жагсаалт үзэх

ЭЦЭГ ЭХ, АСРАН ХАМГААЛАГЧААС ЗӨВШӨӨРӨЛ АВАХ МАЯГТ

/2 хувь үйлдэж, 1 хувийг эцэг эхэд, нөгөө хувийг байгууллагад үлдэнэ./

Дэлхийн байгаль хамгаалах сан (WWF)-гийн Монол дахь хөтөлбөрийн газраас хүүхдийг оролцуулж байгаа үйл ажиллагааны ерөнхий мэдээлэл			
1.	Үйл ажиллагаа:		
2.	Хугацаа:		
3.	Хаана болох:		
4.	Дэлхийн байгаль хамгаалах сан (WWF)-гаас хариуцан ажиллах хүний мэдээлэл: Нэр: Албан тушаал: Утас: Майл хаяг: Бусад:		
Хүүхдийн ерөнхий мэдээлэл			
1.	Хүүхдийн овог, нэр:	Нас:	Хүйс: эрэгтэй/эмэгтэй (зур)
	Хүүхдийн сургууль:		
2.	Хүүхдийн хооллолтын тухай:	Цагаан хоолтон эсэх: Тийм/үгүй Тийм бол:	
3.	Хүүхдийн эрүүл мэндийн байдал: Ямар нэгэн харшилтай эсэх:		
4.	Бусад мэдээлэл: (тусгай хэрэгцээтэй болон нэмэлт анхаарах зүйлсийн тухай)		
Эцэг эх/ асран хамгаалагчийн зөвшөөрөл			
1.	Үйл ажиллагааны талаар танилцсан, мэдээлэл авсан ба тухайн үйл ажиллагаанд хүүхдээ оролцуулахыг Зөвшөөрсөн/Зөвшөөрөхгүй (зур). Шаардлагатай тохиолдолд холбоо барих утасны дугаар 1: _____ Шаардлагатай тохиолдолд холбоо барих утасны дугаар 2: _____ Эцэг эх/ асран хамгаалагчийн нэр: Огноо:		

Жич: Зөвшөөрөл аваходаа эцэг эх/асран хамгаалагчтай биечлэн уулзаж, зөвшөөрлийг авах хэрэгтэй. Ингэснээр Дэлхийн байгаль хамгаалах сан (WWF)-гийн Монгол дахь хөтөлбөрийн газар нь эцэг эх, асран хамгаалагчийн үүргийг хүндэтгэж байгаа юм.

Зөвшөөрөл авсан хүний гарын үсэг: _____

Албан тушаал: _____

Огноо: _____

**ХҮҮХЭД ОРОЛЦУУЛСАН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД
ЭРСДЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ ХИЙХ МАЯГТ**

№	БЭЛТГЭЛ АЖЛУУД	ТИЙМ	ҮГҮЙ	ТАЙЛБАР
Урьдчилсан зохион байгуулалт буюу бэлтгэл				
1.	Зохион байгуулах гэж буй, хийж буй үйл ажиллагааны талаарх мэдээллийг хүүхдэд өгсөн эсэх			
2.	Эцэг эхээс зөвшөөрөл авах хуудсыг бөглүүлсэн			
3.	Бусад:			
Нийтээр тээвэрлэх, автобус унаагаар зорчих бол				
4.	Хариуцан ажиллаж байгаа ажилтан орон нутагт ажиллах/явахад мөрдөх аюулгүйн журамд гарын үсэг зурсан.			
5.	Жолоочоор аюулгүй ажиллагааны хувьд баримтлах мөрдөх зарчим танилцуулж, гарын үсэг зуруулсан.			
6.	Бусад:			
Сургалт, үйл ажиллагаа зохион байгуулагдах газрын гадаад орчин				
7.	Оролцогчдын аюулгүй байдлыг хангасан эсэх			
8.	Хүүхдэд зориулсан/оролцуулсан үйл ажиллагаа зохион байгуулахад тохиромжтой (амралтын газар бол бусад насанд хүрэгчид байхгүй, архидалт зохион байгуулагдахгүй байх)			
9.	Гаднах орчин хангалттай гэрэлтүүлэгтэй.			
10.	Хаалганы ойролцоо хагарах шилэн эдлэл зэргийг байрлуулаагүй, талбай нь аюулгүй, чөлөөтэй.			
11.	Байгууламжийн ойр орчинд таглаагүй бохирын нүх, шугам байхгүй.			
12.	Эрэгтэй, эмэгтэй хүнд тус тусад нь зориулсан бие засах газартай. Гэрэлтүүлэг болон хаалгатай.			
13.	Бусад:			
Сургалт, үйл ажиллагаа зохион байгуулагдах газрын дотоод орчин				
14.	Аврах гарц, хаалга чөлөөтэй, орж гарахад саадгүй. Тэмдэг тэмдэглэгээтэй.			
15.	Үйл ажиллагаа зохион байгуулагдах газрын талаарх ерөнхий мэдээллийг оролцогчид болон хүүхдүүдэд өгсөн. (Гол холбогдох хүн, аврах гарц, бие засах газар, гол тогоо гэх мэт асуудлаар)			
16.	Сандал, ширээ, өрөөний эд зүйл хүүхдүүдэд тохиромжтой, хүртээмжтэй.			
17.	Гал түймрийн үед хэрэглэх багаж хэрэгсэл бүрэн, зохих газраа шаардлагын дагуу байрлуулсан.			
18.	Амархан шатдаг материал, хэрэгсэл цахилгаан хэрэгслээс хол байна.			
19.	Өрөө, тасалгаа, үүдний талбай нь хүн халтирч унахгүй.			
20.	Бусад:			

Заавар: Асуулт тус бүрт түүний ард буй “Тийм”, “Үгүй” гэсэн хариултын аль тохироход нь “√” тэмдэг тавих ба шаардлагатай бол тайлбар бичинэ. Бөглөхдөө нөхцөл байдлыг ажиглалт, ярилцлагын аргыг хэрэглэнэ. Үнэлгээг үйл ажиллагааны төлөвлөгөө болон тайланд хавсарган, хадгална.

Үнэлгээ хийсэн ажилтан: _____ Албан тушаал: _____ Огноо: _____

ДЭЛХИЙН БАЙГАЛЬ, ХАМГААЛАХ САН (WWF)-ГИЙН МОНГОЛ ДАХЬ ХӨТӨЛБӨРИЙН ГАЗРЫН АЖИЛТНЫОРОН НУТАГТ АЖИЛЛАХ/ЯВАХАД МӨРДӨХ АЮУЛГҮЙН ЖУРАМ
 Энэхүү журмыг Дэлхийн байгаль хамгаалах сангийн үндсэн болон гэрээт бүх ажилтнууд, сайн дурын ажилтнууд, зөвлөхүүд, түрээсийн жолооч нар болон Дэлхийн байгаль хамгаалах сан (WWF)-гийн Монгол дахь хөтөлбөрийн газрын ажлаар явж буй хамтрагч байгууллагын ажилтан, албан хаагчид дагаж мөрдөнө.

1. Орон нутагт ажиллах багийг ахлах ажилтанг Дэлхийн байгаль хамгаалах сан (WWF)-гийн Монгол дахь хөтөлбөрийн газрын салбарын захирал томилох ба тухайн ажилтан томилолтын хугацаанд аюулгүй ажиллагааны арга хэмжээг хариуцан, удирдан ажиллана.
2. Бүх ажилтан, зорчигчид тээврийн хэрэгслээр зорчихдоо суудлын бүсээ хийж явна.
3. Тээврийн хэрэгслийн суудлын тооноос илүү хүн тээвэрлэхгүй.
4. Хүүхэд авч явж байгаа тохиолдолд тэдний аюулгүй байдлыг хангах үүргийг хүлээх ба эцэг эхийн зөвшөөрлийг авсан байна. Хүүхдийг тээвэрлэх тухай Монгол Улсын замын хөдөлгөөний дүрмийг⁵ дагаж мөрдөнө.
5. Машин эвдрэх, цас бороонд суух зэрэг гэнэтийн тохиолдолд хариуцсан төслийн менежерт яаралтай мэдээлнэ.
6. Анхны тусламжийн хайрцагтай явах ба байх ёстой анхан шатны тусламжийн боолт, ороолт зэрэг эд зүйл бүрэн эсэхийг шалгасан байна.
7. Томилолтоор гарахаас өмнө, өдөр бүр өөрийн болон багийн гишүүдийн гар утас, холбооны хэрэгслийн цэнэгийг шалгаж, цэнэглэсэн байна.
8. Орон нутгийн замд явахаар гараахдаа болон буудалсан даруйд, мэдээгээ хариуцан ажиллаж буй ажилтанд утсаар болон үсгэн текст бичиж мэдээлнэ.
9. Тээвэрлэлт хийх явцад буюу замд явж байхад жолооч гар утас болон радио, DVD-ээр оролдох, утсаар ярихыг хориглох ба зайлшгүй шаардлага гарсан тохиолдолд чихэвч ашиглана. Хариуцан ажиллаж буй ахлах ажилтан хяналт тавьж ажиллана.
10. Жолоочийг журмын дагуу ажиллах боломжоор хангах ба жолоочийг өдөрт 10 цагаас илүү хугацаагаар жолоо барих, зөвшөөрөгдсөн цагаас хойш жолоо барихыг шаардахгүй байна. Үүний тулд ахлах ажилтан томилолтын маршрут, хуваарийг тогтсон цагаас хойш явахгүй байхаар тааруулж төлөвлөнө.
11. Жолоочийг мөрдөх зарчимтай (**Хавсралт 5.2**) танилцуулан гарын үсэг зурсан эсэхийг шалгах, ялангуяа гэрээт болон машин түрээслэж байгаа байгууллагын жолооч нарт энэхүү журмыг танилцуулсан, танилцуулсан талаар баталгаажуулан гарын үсэг зуруулна.

Танилцсан: _____ / _____
 Огноо: _____

Гарын үсэг бүхий мэдээллийг хүлээн авсан удирдах ажилтан: _____ / _____
 Огноо: _____

⁵ Засгийн газрын 2018 оны 239 дүгээр тогтоолын хавсралт, Монгол Улсын замын хөдөлгөөний дурэм

ЖОЛООЧИЙН МӨРДӨХ ЗАРЧИМ

Дэлхийн байгаль хамгаалах сан (WWF)-гийн Монгол дахь хөтөлбөрийн газрын үндсэн жолооч, түрээсийн жолооч болон машиныг барьж байгаа бүх ажилтан дагаж мөрдөнө.

1. Зөвхөн мэргэжлийн жолооны үнэмлэхтэй, зөвшөөрөл бүхий жолооч машиныг барина.
2. Жолооч нь хүчин төгөлдөр, зөрчилгүй жолооны үнэмлэхтэй, жолоо барих ур чадвараа шалгуулж, баталгаажуулсан байна.
3. Жолооч холбооны хэрэгсэл, GPS-г хэрхэн ажиллуулахаа мэддэг, эмнэлгийн анхан шатны сургалтад сууж үнэмлэх авсан байна.
4. Жолооч нь байгалийн хүндрэлтэй нөхцөлд (өвлүүн хүйтэн, зуны халуун, уулын зам, ус намгархаг газар, цастэй, мөстэй, элсэргэг шавартай зам гэх мэт) машиныг жолоодохдоо аюулгүй байдлыг урьдчилан няяталж, аюулгүй ажиллагааны журмыг нарийн баримтлана.
5. Жолооч нь аялалд гарахын өмнө ба төгсгөлд машиндаа техникийн үзлэг хийж, шаардлагатай засвар үйлчилгээг хийж, машины эд анги, тоног төхөөрөмж, холбоо барих хэрэгсэл бүрэн ажиллагаатай эсэх, эмнэлгийн анхан шатны тусламжийн хайрцагт байх зүйлс жагсаалтын дагуу байгаа, запас дугуй, эд анги байгаа эсэхийг шалгасан байна.
6. Бүх зорчигчид суудлын бүсээ бүсэлсэн байх ба бүслээгүй тохиолдолд шаардлага тавих, замын хөдөлгөөнд оролцохгүй.
7. Жолооч журамд заасан цагаас хойш тээвэрлэлт хийхгүй байх эрхтэй.

Жолооч хөдөлгөөнд оролцохдоо:

1. Жолооч нь Монгол Улсын замын хөдөлгөөний дүрмийг няяг сахин мөрдөнө.
2. Жолооч нь аян замд явахдаа маш болгоомжтой байж, зөвшөөрөгдсөн хурдны хэмжээг дагана.
3. Жолооч нь зорчигч нарт болон замын хөдөлгөөнд оролцож буй бусад жолооч, явган зорчигч нарт хүндэтгэлтэй харилцана.
4. Жолооч нь хүүхэд тээвэрлэж байгаа бол хариуцан ажиллаж байгаа ажилтнаас өгсөн аюулгүй байдлыг сахин мөрдөх ба Монгол Улсын Замын хөдөлгөөний дүрмийн дагуу хүүхдийн аюулгүй байдлыг хангана.
5. Машин жолоодож явахдаа архи, согтууруулах ундаа, мансууруулах бодис, машин жолоодоход саад болох эм, бодис хэрэглэхийг хориглоно.
6. Жолооны ард гар утсаар ярих, бусад холбооны тоног төхөөрөмж ашиглах, DVD үзэхийг хориглоно. Зайлшгүй шаардлага гарсан тохиолдолд чихэвч ашиглана.
7. Машинд яваа бусад хүмүүс архи уух, тамхи татахыг хориглох үүргийг жолооч хүлээнэ.

№	ШААРДЛАГАТАЙ ЭД ЗҮЙЛСИЙН ЖАГСААЛТ:	ШАЛГАСАН ЭСЭХ ✓
1.	Машины гэрчилгээ	
2.	Жолооны үнэмлэх	
3.	Машины эмийн сан	
4.	Хүрз	
5.	Галын хор	
6.	Данхрад иштэйгээ	
7.	Дугуйн дорцов	
8.	Ослын тэмдэг	
9.	Чирэгч, холбогч	
10.	Суудлын бүс хэвийн ажилладаг эсэх	
11.	Дугуй хийлэгч. Компрессор, гар насос	
12.	Хэвлэмэл газрын зураг	

Танилцсан жолооч: _____ / _____ / _____

Огноо: _____

Танилцуулсан хүний нэр, албан тушаал: _____ / _____ / _____

**ХҮҮХДИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ ЗӨРЧИГДСӨН ТУХАЙ
МЭДЭЭЛЛИЙН МАЯГТ**

Мэдээлэл: _____

Огноо: _____ Цаг: _____

Байршил: _____

Мэдээлэгчийн тухай:

Нэр: _____ Хаяг: _____

Холбогдох утасны дугаар: 1. _____ 2. _____

Мэргэжил: _____

Хүүхэдтэй ямар харилцаатай:

Хүүхдийн мэдээлэл:

Нэр:

Нас: Төрсөн огноо:

Хүйс:

Гэрийн хаяг:

Сургууль:

Анги:

Багш:

Бусад шаардлагатай мэдээлэл:

Санаа зовоосон асуудлын тухай: (юу, хэн, хаана, хэзээ болов, боломжтой бол хүүхдийн өөрийх нь хэлсэн үгийг багтааж өгнө):

Сэжиг бүхий буруутны мэдээлэл (хэрвээ мэдэгдэж байгаа бол):

Нэр:

Хаяг:

Нас:

Ажил эрхлэлтийн мэдээлэл:

Ажлын шинж чанар:

Ажил олгогч бол байгууллагын нэр:

Хүүхэдтэй ямар холбоо, харилцаатай:

Сэжиг бүхий хүний одоогийн байршил:

Хүүхдийн одоогийн нөхцөл байдал:

Яаралтай эмнэлгийн тусламж шаардагдсан эсэх:

Тусlamж үзүүлсэн хүн:

Өөр хэн мэдэх вэ?

Холбогдох байгууллага:

Гэр бүлийнхэн нь болон өөр бусад хувь хүмүүс:

Одоог хүртэл авсан арга хэмжээ: (Цагдаа, нийгмийн халамж эсвэл өөр газарт мэдэгдсэн бол арга хэмжээ авсан хүний холбогдох мэдээлэл болон авсан огноо, цаг)

Мэдээллийн хүлээн авсан хүн:

Нэр

Албан тушаал болон байршил:

Огноо:

Гарын үсэг (Гар бичмэл дээр):

МЭДЭЭЛЛИЙГ ХҮЛЭЭН АВСАН АХЛАХ АЖИЛТАН ЭНЭ ХЭСГИЙГ БӨГЛӨНӨ:

Авах арга хэмжээ

Нэр: Албан тушаал:

Байршил:

Мэдээллийг хүлээн авсан цаг, огноо

Хэрэв мэдэгдэж байвал, сэжиг бүхий буруутны тухай:

Байгууллагатай ямар нэгэн холбоо, хамааралтай, ямар асуудал гарсан:

**ДЭЛХИЙН БАЙГАЛЬ ХАМГААЛАХ САНГИЙН МОНГОЛ ДАХЬ ТӨЛӨӨЛӨГЧИЙН
ГАЗРААС АВАХ АРГА ХЭМЖЭЭ:** (Хэн, хэзээ, юуг хийх ёстай гэдгийг нарийн тодорхой зааж, холбогдох ёстай хүмүүсийн нэр болон холбогдох мэдээллийг бичнэ)

Цагдаад мэдээлэх: Тийм/Үгүй

Яагаад:

Хүүхдийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор төрийн байгууллагад мэдээлсэн эсэх: Тийм/Үгүй

Яагаад:

Сэжиг бүхий этгээдийн зүгээс хүүхэд дахин эрсдэлд орохгүй байхыг хангахад авах өөр бусад арга хэмжээ:

Эрүүл мэндийн тусламж үзүүлэх шаардлагатай эсэх: тийм/үгүй

Тийм бол ямар:

Дэлхийн байгаль хамгаалах сангийн захиралд мэдээлсэн тухай: Утсаар/Биечлэн уулзсан тухай

Огноо:

Дээрх арга хэмжээг зохион байгуулсан ажилтны нэр:

Гарын үсэг:

Огноо:

Жич: Нэмэлт мэдээллийг уулзалтын болон хурлын тэмдэглэлээр баримтжуулж, баталгаажуулан хавсаргана.

